

Kopia till

ju.da@regeringskansliet.se

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Betänkandet SOU 2025:111 Rättssäkerhetens pris

Sammanfattning

Transportstyrelsen tillstyrker förslaget om ändring i skadeståndslagen (1972:207) att det införs en särskild kostnadsregel i mål som avser skadestånd på grund av brott enligt 17 kap. 1–3 § brottsbalken (1962:700).

Transportstyrelsen avstyrker förslaget om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291).

Utredningens övriga förslag varken avstyrks eller tillstyrks eftersom Transportstyrelsen inte ser att de påverkar myndighetens områden.

Transportstyrelsens synpunkter

Avsnitt 11 Målsägandes processuella rättigheter vid talan om enskilt anspråk på grund av brott

Transportstyrelsen är positiv till förslaget om att en tjänsteman som förlorar målet om skadestånd eller återkallar sin talan inte ska förpliktas att ersätta motpartens rättegångskostnad, om motparten har dömts för den gärning som talan grundas på. Förslaget stärker skyddet för offentliganställda och Transportstyrelsen delar utredningens bedömning att det är viktigt att det allmänna tar ansvar och stöder sin personal om de utsätts för brott i tjänsten.

12 Rättegångskostnader i förvaltningsprocessen och i domstolsärenden

Transportstyrelsen delar bedömningen att det är angeläget att enskilda tillförsäkras en rättssäker och rättvis prövning i förvaltningsmål. Myndigheten kan dock inte tillstyrka förslaget att det allmänna som motpart ska kunna bli skyldig att ersätta den enskildas rättegångskostnader. Enligt Transportstyrelsens uppfattning bör frågan utredas vidare eftersom det i utredningen saknas överväganden om alternativa lösningar. En alternativ lösning skulle till exempel kunna vara en utvidgad rätt till biträde inom

systemet för allmän rättshjälp. Vidare bedömer Transportstyrelsen inte att det är rimligt att myndigheten ska stå för rättegångskostnaden, oavsett utgång, i så kallade prejudikatsmål.

När det gäller överprövningar inom offentlig upphandling liknar prövningen mycket prövningen i ett civilrättsligt tvistemål och domstolen har i sådana mål en mer tillbakadragen roll än vad den normalt sett har inom förvaltningsprocessen. Officialprincipen tillämpas försiktigt i upphandlingsmål och domstolen får enbart döma på grunder som åberopats av sökanden¹. Eftersom upphandlingsmålen så mycket liknar tvistemålen anser Transportstyrelsen att det inte är rimligt att ålägga enbart det allmänna ett betalningsansvar för vinnande motparts rättegångskostnader. I nuläget innebär alla överprövningar en förlust för en anbudsgivare sett till rena processkostnader. Om en rätt till ersättning för sagda kostnader införs har anbudsgivaren möjlighet att initiera fler överprövningar för samma kostnad som tidigare, eftersom framgångsrika överprövningar kan medföra kostnadsneutralitet. Det finns således en risk att konsekvensen av förslaget kan bli att antalet överprövningar ökar. Frågan om enskild motpart som tappar i en överprövning ska ersätta motpartens rättegångskostnader borde därför utredas ytterligare.

15.4 Ekonomiska konsekvenser för det allmänna

Enligt Transportstyrelsens uppfattning är de ekonomiska konsekvenserna av förslaget inte är tillräckligt utredda. Utredningen bedömer att rör sig om en undantagsregel som kommer att tillämpas relativt sällan, men att det inte kan uteslutas att kostnadsansvaret kan innebära att vissa förvaltningsmyndigheter kan behöva omfördela resurser inom myndigheten, vilket kan påverka en myndighets förmåga att utföra sitt uppdrag (s.663).

Transportstyrelsen kan i dagsläget inte bedöma vilken påverkan förslaget skulle kunna få på myndighetens verksamhet. Transportstyrelsen handlägger ett stort antal ärenden där beslut kan tänkas få en stor påverkan på enskilda, och det kan inte uteslutas att det i viss omfattning kommer att aktualiseras mål där Transportstyrelsen kommer att bli ersättningsskyldig för motpartens kostnader. Och även om det handlar om undantagsfall att rättegångskostnader ska ersättas ser Transportstyrelsen att förslaget även kommer att vara förknippat med ytterligare kostnader för myndigheten eftersom de anställda behöver kompetensutvecklas samt rutiner och eventuella system för betalningar tas fram. Härtill ser Transportstyrelsen att det också föreligger en risk för att antalet processer i domstol kan komma att öka p.g.a. att ersättningsfrågan kan behöva prövas. Det kan även finnas en risk att det kan komma att bli ett ökat antal mer komplicerade processer i

¹ Se RÅ 2009 ref 69.

överinstans. Eftersom det är svårt att bedöma konsekvenserna av förslaget är det svårt för Transportstyrelsen att beräkna hur mycket kostnader kan komma att öka för myndigheten, men bedömningen är att det inte är möjligt att hantera kostnadsökningar av större omfattning inom ramen för befintlig finansiering.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Jonas Bjelfvenstam. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog enhetschef Eva-Lotta Sandström och jurist Jenni Ivarsson Oliva, den senare föredragande.